

[Alfred Andersen]

Vi vil medvirke til, at vi får et budget med fornøft i, men det er efterhånden svært at ændre ret meget i det forelagte, for ikke alene er meget af det, som vi har fået forelagt, lovbestemt, men i de næste 3 år er der desuden forligsstof, som der heller ikke kan ændres på, og så er der endelig militærets udgifter, som man ikke vil ændre på. Det er endnu ikke gået op for flertallet i dette folketing, at et militær af den størrelse, vi har i Danmark, er nytteløst. Selv om vi kunne anvise besparelser på 10 mia kr., ville det som sagt være svært at få dem igennem, fordi man er tvunget af løfter, eller fordi udgifterne er lov-bundne.

Hr. Christophersen mener, at vi skal fortsætte med at føre indkomstpoltik, fordi, siger hr. Christophersen, vi ikke kan bære højere skatter og afgifter. Naturligvis er det upopulært at snakke om skatteforhøjelse, men på den anden side er jeg overbevist om, at ønsket om at gøre socialt godt vejer langt stærkere i befolkningen end de kræfter, som søger at fremme egoisme og selvtilstrækkelighed. Derfor vil vi som sagt mene, at vi nu i udvalget må kigge på, hvordan man kan gøre dette finanslovsforslag mere socialt retfærdigt.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.00.

Mødet udsat kl. 12.27

Mødet genoptaget kl. 14.00

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

I skrivelse af gårs dato meddeler ministeren for kulturelle anliggender, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

(Lovforslag nr. L 124).

Udvalget om fysisk planlægning har afgivet:

Betænkning over forslag til lov om ændring af lov om kontinentalsoklen. (Lovforslag nr. L 76).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Jeg skal tillade mig for det høje folketing at fremsætte:

Forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

(Lovforslag nr. L 124).

Fremsættelsen af forslaget nu er en følge af bestemmelsen i den gældende radiolov om, at loven skal til revision efter gennemførelsen af forsøg med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed. Forslaget indeholder så væsentlige ændringer, at jeg har foretrukket at formulere et helt nyt lovforslag fremfor at fremsætte ændringsforslag til den gældende lov. Forslaget bygger dog i vidt omfang på den gældende lovs principper.

Det er en særlig tilfredsstillende for mig så kort tid efter debatten i tinget den 24. november 1977 om min redegørelse for regeringens kulturpolitik at kunne fremsætte et lovforslag, der så klart, som det er tilfældet, hviler på et af de grundlæggende kulturpolitiske principper, nemlig decentraliseringsprincippet. Ud fra de betragtninger, der ligger bag ønsket om i vidt omfang at decentralisere den kulturelle virksomhed, stilles der forslag om, at Danmarks radios eksisterende 8 distriktsradioer omdannes til 8 selvstændige regionalradioer. Der sker hermed et, som end begrænset, brud på Danmarks radios monopol, idet regionalradioerne får eneret til inden for hver sin region at udsende radioprogrammer, der er bestemt for almenheden.

Ved vedtagelsen i 1973 af den gældende lov og den deri indeholdte hjemmel til forsøgsvirksomhed med lokal radio og fjernsyn via kabel nærrede vi vel forventning om, at der ville være skabt et erfaringsgrundlag for en permanent lovregulering på dette område ved den lovrevision, der nu stilles forslag om. Som det fremgår af rapporten »Lokal radio- og fjernsynsvirksomhed« blev dette ikke tilfældet. Forslaget indeholder derfor en fornyelse af hjemmelen til forsøgsvirksom-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

hed, dog udvidet til også at omfatte trådløs spredning. Jeg mener fortsat trods de lidt nedslående erfaringer under den forløbne forsøgsperiode, at lokalradio og fjernsyn kan få stor betydning for fællesskabet i lokalområderne og derfor er værdt at satse på. Ministeriet vil derfor nøje iagttage de nye forsøg og medvirke til, at de kan få gunstige vilkår, også i økonomisk henseende. En ny forsøgsperiode må naturligvis tidsbegrænses, men skal vi være sikre på at få et tilstrækkeligt erfaringsgrundlag, bør den nok løbe over 5 år. Til dette formål søges i forbindelse med lovforslaget en årlig bevilling på 2 mill. kr.

For Danmarks radios vedkommende kan den vigtigste nydannelse naturligvis siges at være, at de 8 distriktsradioer udskilles af institutionen, således at forpligtelsen – og retten – til regionale radioudsendelser bortfalder. Dette betyder ikke nedlæggelse af provinsafdelingen, der må opretholdes med henblik på fjernsynsproduktionen, men det er klart, at det betyder en ny situation, som man må tilpasse sig; også, at man må finde sig til rette i et samarbejde med de ny regionalradioer.

Jeg bør måske understrege, at forslaget ikke er stillet på baggrund af utilfredshed med Danmarks radios regionale indsats. Tværtimod er det Danmarks radios egen opbygning af en provinsafdeling, der har afsløret behovet for, at den regionale radioprogramvirksomhed kommer under eget tag, og det er det mønster, Danmarks radio har lagt, der bliver fulgt. Dette er en naturlig udvikling, som næppe heller kommer helt bag på Danmarks radio.

Der har været en til tider heftig debat omkring radiatorådet som Danmarks radios øverste ledelse i årene siden 1973-loven. Mange forslag til ændringer har været diskuteret, og der har navnlig været tanker om at nedsikere antallet af rådsmedlemmer væsentligt. Jeg forstår synspunktet, men finder det dog af værdi, at rådet især til sine programpolitiske drøftelser har en sammensætning af en vis bredde og alsidighed. Det er derimod klart, at rådsarbejdet vil vinde i effektivitet, om beslutninger i løbende sager af administrativ og økonomisk karakter kunne henlægges til en mindre talrig forsamling. Ud fra disse betragtninger stilles der forslag om en opdeling af kompetenceområderne mellem radiatorådet og forretningsudvalget, således at det større

råd fortsat får ansvaret for programvirksomhed og den overordnede planlægning samt en række andre principielle sager, medens den løbende administration på styrelsesniveau overlades til forretningsudvalget som selvstændigt område.

Radiatorådet skal efter forslaget bestå af 21 medlemmer, hvoraf 17 udpeges af folketingsrepræsentanter for lyttere og seere, to af medarbejderne og to af kulturministeren, der tillige udpeger formanden og næstformanden.

Det er tanken at fortsætte den fremgangsmåde, der har været fulgt i mange år, at de anerkendte lytter- og fjernseerorganisationer indstiller til folketingsrepræsentanter træffer beslutningen om, hvem der skal indtræde i rådet.

Jeg er klar over, at lytter- og seerorganisationerne kunne ønske selv at udpege deres repræsentanter, og Danske Lyttere og Fjernseeres Fællesforbund har konkret talt om at vælge 5 medlemmer. Det stillede forslag giver imidlertid efter min opfattelse den bedste balance mellem disse organisationers og de folkevalgtes indflydelse på rådets sammensætning.

Jeg mener, at vi mistede et vigtigt element i programdrøftelserne, da de tilfornede repræsentanter for kulturlivet forsvandt sammen med det særlige programudvalg ved radioloven af 1973. Programvirksomheden er så vidtspændende, samfundet så kompliceret, synspunkterne så mange, at det igen vil være rigtigt, at rådet under sine drøftelser af programvirksomheden kan drage nytte af den brede orientering og den indsigt i kulturlivets mange aspekter, som en gruppe af sådanne tilfornede vil kunne tilføre det. Jeg anvender også her begrebet kultur i den vide betydning, som jeg nærmere har talt om i min kulturpolitiske redegørelse til folketingsrepræsentanterne. De tilfornede skal kun deltage i programdrøftelserne, men ikke have stemmeret. Regionalradiatorådenes formænd afløser amtsprogramrådenes formænd ved deltagelse i radiatorådets forhandlinger om programvirksomheden.

Forretningsudvalget skal som hidtil have 9 medlemmer, udpeget af og blandt rådets medlemmer. Af formelle grunde bør medlemmerne, når forretningsudvalget får sin egen selvstændige kompetence, beskikkes af ministeren.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Danmarks radios formålsbestemmelse er i princippet uændret, men det foreslås at pålægge Danmarks radio at drage omsorg for, at optagelser af programmer kan stilles til rådighed for søfarende på danske skibe, mandskab på boreplatforme og lignende. Det er regeringen magtpåliggende nu at få løst problemet om fjernsynsbetjening af vore søfarende. Problemet kunne have været løst på det grundlag, der var tilvejebragt efter forhandling mellem repræsentanter for Danmarks radio, Handelsflådens Velfærdsråd og ophavsmændenes organisationer i foråret 1977, men de søfarendes og redernes organisationer ønskede ikke at indgå i en sådan aftale. Med den foreslåede hjemmel vil forhandlingerne kunne føres til ende, således at der skabes grundlag for, at handelsministeren kan forelægge et bevillingsforslag med henblik på den praktiske gennemførelse af en distributionsordning.

Med forslaget om oprettelse af regionalradioerne som selvstændige institutioner sker der som nævnt et brud på Danmarks radios eneret, men ikke hermed på de grundlæggende regler for programvirksomhed, som har dannet sig gennem radiospredningens 50-årige historie.

Det er den gennemgående tanke i de bestemmelser, der foreslås for regionalradioernes organisation og virksomhed, at de har reglerne for Danmarks radio som forbillede. Såvel bestemmelserne i kap. 3 om regionalradioerne som i kap. 2 om Danmarks radio bygger altså på den gældende lovs principper for radio- og fjernsynsvirksomhed i Danmark, først og fremmest dette, at sådan virksomhed drives af offentlige institutioner, der har en helt fri og uafhængig stilling i forhold til myndighederne, når det gælder programvirksomheden, og selvstændighed og uafhængighed på de økonomiske og administrative områder i et omfang, der sikrer programfriheden mod myndighedsindgreb af økonomisk-administrativ karakter.

Regionalradioerne skal finansieres udelukkende ved en andel af licensindtægterne, uden at der skal være mulighed for en særskilt supplerende skatte- eller licensfinansiering i den enkelte region.

Også indadtil organiseres regionalradioernes virksomhed efter samme principper, som gælder for Danmarks Radio.

For hver regionalradio nedsættes et regionalradioråd, der får den øverste ledelse af institutionens virksomhed.

Det er tanken at finde frem til ensartede regler for amtsrådenes udpegning af medlemmer til de regionale råd. Reglerne skal udarbejdes efter forhandling med Amtsrådsforeningen og Københavns og Frederiksberg kommuner, og jeg stiler imod at kunne give tinget en orientering om disse reglers indhold under behandlingen af lovforslaget.

Den daglige drift ledes af en radiochef, der udnævnes af kulturministeren efter indstilling fra regionalradiorådet, ganske som det er tilfældet for generaldirektøren for Danmarks Radio, der udnævnes af ministeren efter indstilling fra rådet. Forholdet mellem driftsledelsen og den øverste ledelse vil blive reguleret efter samme retningslinier, hvoraf bl. a. følger, at radiochefen har ansvaret for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af den daglige programvirksomhed, medens rådet med hensyn til programvirksomheden har som hovedopgave at fastsætte de almindelige principper, behandle forslag til sæsonplaner og foretage en efterfølgende vurdering af udsendelserne.

Disse hovedprincipper har vist sig bæredygtige for Danmarks Radios vedkommende og bør efter min opfattelse videreføres som gældende for al radio- og fjernsynsvirksomhed i Danmark. Jeg skal understrege, at de beføjelser, som efter lovforslaget tillægges kulturministeren med hensyn til regionalradioerne, kun skal muliggøre en hensigtsmæssig gennemførelse af decentraliseringen.

Selv om udgangspunktet for regionalradioernes virke antagelig med hensyn til omfang og karakter bliver distriktsradioernes nuværende virksomhed, vil der naturligvis til selvstændiggørelsen blive knyttet forventninger om, at de enkelte regionalradioer vil udvikle sig. Udbygningsmulighederne vil bero på, hvad der af radiofonden kan stilles til rådighed for regionalradiovirksomhed, og hvorledes midlerne fordeles mellem de enkelte regionalradioer. Fordelingen af de fælles licensindtægter mellem Danmarks Radio og regionalradioerne bør så vidt muligt ske efter objektive kriterier. Det er min hensigt at forhandle om de retningslinier, hvorefter størrelsen af det beløb, der skal stilles til rådighed af radiofonden til regionalradiovirksomhed, skal fastsættes, så snart regionalradiorå-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

dene er blevet nedsat. Disse retningslinier skal godkendes af finansudvalget.

Selv med en uændret programvirksomhed i forhold til nuværende distriktsvirksomhed vil der fremkomme visse merudgifter allerede som en følge af, at regionalradioerne efter selvstændiggørelsen – trods det samarbejde, der i øvrigt forudses skabt på basis af aftaler – ikke længere som en del af institutionen Danmarks Radio kan trække på fællesfaciliteterne på en række områder.

Der er i bemærkningerne til lovforslaget nærmere gjort rede for, at det stillede forslag om decentralisering af radioprogramvirksomheden repræsenterer det praktisk mulige i den øjeblikkelige situation snarere end det i princippet rigtige. Det er hævet over al tvivl, at den nuværende distriktsinddeling er mindre hensigtsmæssig som basis for en selvstændig regional programvirksomhed. Man behøver blot tænke på, at Københavns Radio omfatter Københavns, Frederiksborg og Roskilde amter samt Københavns og Frederiksborg kommuner. Andre åbenbare eksempler på dette er Østjyllands Radio, der omfatter Århus og Vejle amter, og regionalradioen i Næstved, der dækker Vestsjællands og Storstrøms amter. Jeg ser imidlertid ikke, at vi har andre muligheder end at tage det givne som udgangspunkt. Derfor indeholder lovforslaget en bestemmelse, der efter en procedure, der indeholder finansudvalgets godkendelse, gør det muligt at oprette nye regioner. Initiativet hertil bør naturligvis udgå fra vedkommende region, og man må gøre sig klart, at det medfører etableringsomkostninger og forøgede driftsomkostninger, som skal afholdes af den fælles kasse, radiofonden, dvs. af licensindtægterne. Det bliver derfor en afgørelse, som må tage økonomien bag den samlede radio- og fjernsynsvirksomhed i hele landet i betragtning, om og på hvilken måde man ønsker at udvikle den regionale programvirksomhed.

Forslaget om oprettelse af selvstændige regionalradioer er et principforslag. I lovsform skal der kun tages stilling til hovedlinierne. Det ligger i selve decentraliseringsideen, at de kommende regionale styrelsesorganer skal være med i beslutningerne om den nærmere opbygning af institutionerne inden for lovens rammer. Derfor er det vigtigt, at regionalradiatorådene nedsættes så hurtigt som muligt efter lovens vedtagelse og går i gang

med realitetsforberedelser af overtagelsen af distriktsradioerne.

Der må nødvendigvis være mange forberedelser og mange forudfor, at den første selvstændige producerede regionale radioudsendelse kan gå i luften. Derfor forudsætter forslaget, at den faktiske omdannelse af distriktsradioerne til selvstændige regionalradioer først skal ske inden for perioden 1. januar – 30. juni 1979, medens selve loven foreslås at træde i kraft den 1. april 1978. Blandt disse forhandlinger er ikke mindst forhandlingerne med personalets organisationer vigtige. Med den foreslåede omstrukturering griber vi ind i en eksisterende personalestruktur og i de rettigheder, pligter og forventninger, der for den enkelte hører med til at være en del af en sådan. De problemer, der kan opstå i denne forbindelse, bør løses ad forhandlingens vej med det sigte, at der ikke sker forringelse af ansættelsesvilkårene for den enkelte medarbejder.

Med oprettelsen af regionalradioer ledet af regionale radiatoråd forsvinder de amtsprogramråd, som blev skabt med hjemmel i 1973-loven. Der er grund til at sige ikke blot farvel, men også tak. Udvalgene blev placeret i en utilfredsstillende og utaknemmelig situation, men har dog haft stor betydning for Danmarks Radios virksomhed og har medvirket til at skabe debat om spørgsmålet om lokalt ansvar for programvirksomhed.

Der stilles ikke forslag om oprettelse af et TV-2 eller om anden principiel udvidelse af fjernsynsvirksomheden.

Efter regeringens opfattelse ligger de nærmeste muligheder for en forøgelse af programudbudet til danske seere i anvendelsen af satellitteknologien inden for et nordisk samarbejde. Vi venter i Nordisk Ministerråd at få forelagt resultatet af den omfattende høring over betænkningen »Nordisk radio och television via satellit« (NU A 1977: 7–9) i januar måned 1978 med henblik på forelæggelse for Nordisk Råd i februar. Besluttes det at gå videre med sagen, hvad vi fra dansk side klart er indstillet på, går vi ind i en fase af undersøgelser og forberedelser, der kan kræve principielle beslutninger allerede i løbet af 1978, og som vil muliggøre endelig beslutning engang i 1979.

Jeg har i bemærkningerne til lovforslaget kort kommenteret den foreliggende betænkning, der er fyldigere omtalt i den af ministe-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

riet udsendte rapport »Radiospredningens struktur«, som netop er offentliggjort. Hensigten hermed er på det tidligst mulige tidspunkt at henlede tingets opmærksomhed på det foreliggende meget omfattende materiale. Det er regeringens foreløbige vurdering af projektet – med de forbehold, der følger af, at der endnu forestår omfattende teknisk-økonomiske undersøgelser og kulturpolitiske og juridiske overvejelser – at vi bør stille imod et nordisk samarbejde om samtidig spredning af alle nordiske radio- og fjernsynsprogrammer via satellit, og at vi nok bør sikre os det fornødne faste grundlag for en beslutning herom, men at vi ikke bør tøve længere end nødvendigt i så henseende.

Der stilles forslag om, at loven skal træde i kraft den 1. april 1978. Det siddende radio-råds funktionsperiode udløber på dette tidspunkt, og da der stilles forslag om en ændret sammensætning af rådet, vil det være hensigtsmæssigt, at loven er vedtaget inden da.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folketings hurtige og velvillige behandling.

Man genoptog herefter behandlingen af dagsordenens punkt 8, der var:

8) Første behandling af:

Forslag til finanslov for finansåret 1978 (1. april–31. december 1978).

(Lovforslag nr. L 101).

Forhandlingen genoptoges.

Freddy Madsen (DKP):

Det karakteristiske ved det fremsatte finanslovsforslag er dets mangel på perspektiv. Finansministeren sagde i sin fremsættelsestale, at vi ikke kan føre en mere efterspørgselsstimulerende politik end vores samhandelspartnere. Samtidig konstaterer finansministeren, at den dybtgående krise i de kapitalistiske lande, der er vores hovedhandelspartnere, stadig fortsætter. Der er ingen udsigt til en snarlig bedring.

Det er disse kendsgerninger, der har fyldt finansministeren og regeringen med mismod. Nu skal vi i Danmarks kommunistiske parti være de første til at erkende, at opgaven er vanskelig, især når man som regeringen og socialdemokratiet er indstillet på at bevare

og administrere det kapitalistiske samfundssystem.

Hr. Erling Olsen har som ved tidligere lejligheder også i dag erklæret sig som tilhænger af det, han kalder blandingsøkonomi, og som i virkeligheden ikke er andet end en accept af, at staten skal være serviceorgan for storkapitalen og indrette økonomien efter dens behov.

I går hørte vi hr. Poul Nielson lovprise markedsøkonomien som det eneste saliggørende, og det siger man på et tidspunkt, hvor det står klart, at det netop er de frie kræfters spil, der er årsag til alle vanskelighederne, at det, der præger udviklingen i vor del af verden, er en dyb krise for det kapitalistiske system, som kun lader sig overvinde, hvis man erstatter det med et andet, et socialistisk samfundssystem, hvor tingene ledes efter plan til sikring af menneskenes trivsel. Som vi tidligere har understreget, ønsker vi imidlertid ikke af den grund blot at lade tingene gå deres skæve gang, men at udnytte mulighederne for at afbøde de værste af krisens virkninger.

Regeringen og de borgerlige forsvarer deres mislykkede økonomiske politik med, at der ikke kan føres virkelig beskæftigelsespolitik af hensyn til betalingsbalanceunderskudet, men få har gjort sig klart, hvilke åbenlyse urimeligheder der egentlig ligger i denne til ulidelighed gentagne undskyldning. Den er udtryk for et af de store paradokser ved den måde, vi i øjeblikket har indrettet økonomien på. Det kan illustreres ved et eksempel. Hvis vi herhjemme virkelig førte en politik, der stimulerede efterspørgslen, og samtidig sørgede for at regulere, således at den øgede danske efterspørgsel ikke gav sig udslag i øget import, hvad ville da slutresultatet blive? Ja, over for udlandet ville vores stilling være uændret, da vi stadig ville importere de samme mængder som før indgrebet. Vore samhandelspartnere ville altså ikke have grund til at besvære sig over det, men indenlands ville der ske ændringer. En stor efterspørgselsforøgelse udelukkende rettet mod dansk produktion ville virkelig kunne sætte mange i arbejde.

Jeg har fremdraget dette eksempel for at vise, hvor inkonsekvent regeringens nuværende »vi kan ikke gøre ret meget«-argumentation egentlig er. Et økonomisk system, hvor man kan bruge den kendsgerning,